

estimare licebit, ut alia non dicam, quorum est nullum quod non vel ex veterib. aliquis, vel nostra cetate quacunq; in gente pictor suum dici optaturus videatur. Est autem nulla profecto certior neq; verior naturæ unicuiusq; indicatio quam quæ ab operibus sit quæ quisq; pro artificio suo efficit. Quorum duo genera quo reliquis longius prestant et quæ si ex ipsius naturæ officina prodeunt, hoc in eo quod diximus magis possunt pollentq;. Ea sunt quæ *Μαθηματικά* et *Ποικίλα* vocantur, id est repræsentate rerum similitudines vel oratione vel manu. Quorum illa proprie poetica nominantur, hæc nescio an generalem appellationem habeant, sed quadrifariam fere intelliguntur, statuarum picturæ, Scalpturæ, et plastices. Nunc vero de pictura loquamur ut propositum fert quæq; ipsa inter quatuor illa laudatiss. est, et ab aliquo grecorum poetice vocalis nuncupata. Tales igitur esse pictores prorsus quales ipsorum opera sine vere arbitrabimur, non secus ac potetas. Polygnotum pinxisse ampliora omnia, Pausona minora tradunt. Quis non ex hoc intelligit et illum fuisse ingenio altiore, et hunc humiliores Martialis negat se Maronem quidem, sed Marsum tamen futurum si Noecenatem fortitus sit, de quo ipse viderit. Nam illud nemo sperauerit, qui modo eius legerit versus egregios in eo genere in quo epigrammata insunt, sed quib. non solum infirmæ ad maiora vires verum aliena ab illis quoq; omnia produntur, pleraq; etiam scæda et deformia. Qua propter non possum sine risu recordari catullianæ sententiæ huius, castum esse decere pium poetam, ipsum versiculos nihil necesse esse. Et quod ille aliter probare voluit mores distare a carmine suo Sed poetas nunc dimittamus. Quos autem fuisse, ac potius quis non fuisse pictorum inq; omnium qui non declararet operibus naturam suam. Non iam veterum mentionem faciam, nostrorum temporum exemplis contentus. Cui autem obscurum est non paucos laudem et admirationem vulgi quæ fuisse obscenitate pingendi, dum quæ non nisi occulte fieri honeste nequeant, immo quæ ne occulte quidem facta nefario scelere et probro vacent, tabulis expressa publicarunt, hos ne pudicos quisq; credet, quorum mens et dextra talia fuerit molita. Vidimus etiam multorum minutulas et bene sane coloratas picturas, quib. quidem non nihil ingenti et gnauitatis declararet magistri, sed ars requireretur. Hoc igitur loco opt. iure admirabimur Albertum sanctimonie et pudoris diligentiss. custodem, et granditate picturarum proferentem se consciuum nimirum sibi virium suarum, sic tamen ut ex minorib. quoq; operib. ipsius sperni nihil debeat. In quibus nullam lineam inuenias ductam temere aut peruerse, nullum superuacuum punctum. Quid egode manus constantia et certitudine loquar. Jurares regula normaue aut circino perscripta que nullo adiumento vel penicillo vel scepe calamo aut penna deducebat, ingenti cum admiratione spectantium. Quid memorem qua dextere cum animi conceptibus congruentia, scepe in chartas statim calamo aut penna figuras quarumcumq; rerum coniecerit, siue ut ipsi loquuntur, collocarit. In quo hoc profecto legentib. incredibile futurum prospicio, distantiss. non solum argumenti sed et corporum partes instituisse uonnumq;, quæ coniunctæ ita inter se conuenirent, ut aptius fieri nihil potuisset. Nimirum ita mens artificis singularis instructa omni cognitione et intelligentia veritatis consensusq; inter se partium, ipsa moderabatur ac regebat manum, iubebatq; sibi absq; ullis adminiculis fidere. Similis erat promptitudo penicillum tenentis, quo minutiss. quæq; in linteo tabellæ perscribebat, nulla designatione præmissa, sic ut non culpari modo posset nihil, sed

laudem etiam omnia summam inuenirent. Maxime admiratorib. quib. in illa re versatis plurimum, difficultas non esset igno silentio præterire quod inter hunc et Joannem Bellinum accidit Italia tota huius artis fama excellens, quo cum Albertus venisset iunxisset, atq; uti sit, mutue operum iam ostentationes exister candidæ et magni faciète Bellini omnia, Bellinus et ipse ingenio subtilitatem præcipue in Alberti operibus comprobauit, forte acc loquerentur, quib. sermonib. finitis, factes ne inquit Bellinus, ac cabere in re non magna amico, senties inquit Albertus si quidem a me petieris. Tum Bellin⁹ cupio a te ferre, inquit, dono vnum capillamenta deducere soles. Ibi Albertus nihil moratus cum plur qualib. bellinus quoq; vteretur, protulisset, eligere iussit qui mari mallet vniuersos. Sed Bellin⁹ falli se ratus, non enim hos, inquit nes et pilos unico ductu complusculos exprimere consueuisti, quod discrimine esse oportet. Aliter enim in max. scepe longitudine tam et distantie seruari nequeat. Non alijs inquit Albertus q; his v licet contemplare, et arrepto vno ex propositis penicillo, longiss. mulierum maxime sunt, constantiss. ordine et ratione inspectate duxit, qui postea multis confessus fuit, nullius mortalium sermo lis vidisset, fidem sibi facere potuisse. Tribuit hoc idem illi ingenio as Montegna qui Mantuce floruit reuocando ad seueritatem, quæ quidem prim⁹ laudem meruit, dum disiectas et fractas statu artis proponit. Cuius quidem sunt omnia dura et rigida scilicet n qui animi intelligentiam et promptitudinem. Sed illis nihil pui perfectius. Is ergo cum Mantuce decumberet et Albertum in Itæ uit celeriter ad se accersi. Instructurus facilitatem eius et certitudi nitione et arte. Ad enim raro in sermonib. familiarib. questus fue tigisset illa, aut Alberto scientia sua. Nihil moratus Albertus po nuntium accepit statim itinere se accinxit, sed prius decesserat potuisset peruenire, neq; quæq; dicere solebat in vita sibi tristius a Albertus summus esset tamen aliquid animo suo magno et exce semper. Nos viri barbatam imaginem, ita ut diximus, in linteis st lis ante dispositis, ut assolet delineationib. ab eo expressam quas Pili sunt barbe ferme cubitales, ita exquisite et solerter ducti, ita do simili, ut quo quis melius artē intelligeret, hoc magis cum adm le duceret in illis effingendis nulla alia ope manum adiutam spurcieties nullum dedecus in ipsius operib. extat, refugientib. scilicet mi animi cogitationib. Dignum tali successu artificem. Jam e vultuum, quæ contrafacta nunc vocant, quam similes consueieb ras? Quæ omnia eo consequeretur quod ad artem et rationem tam hactenus et inauditam pictoribus nostratibus saltem. Qui operis sui quo maximam quoq; famam, adeptus esset, ratione ex